

Abonnement pour un an

250 piastres

Adresse:

Idjtihad Constantinople

Téléph: St. 865

XIX me ANNÉE

1 Oct. : 1923 — No. 158

اجتهاد

حياتی، فلسفی، اجتماعی فکر غزته سی

أبوئمان: سنه لکي [٢٤٠٠]

داخل ایچون ٢ خارج ایچون

٢ بیق لیرادره

اداره خانه سی

جفال اوغلانده « اجتهاد نهوی »

تلفون: استانبول ٨٦٥

«اون طقوزنجی سنه تأسیسیه»

نومرو ١٥٨، ١ تشرین اول ١٩٢٣

آکیزدن یعنی بوغداي و آردا کي بر محصولي بچوب قالدير .
دقدن صوگرا سورولوب بوش بر اقلان تارلادر . «قاپلی ناداس» ده آکیزدن صوگرا ایلك بهارده چاپالانه جق بر محصول اکیلن یردر . بویله فائده لی و علمی بر اصول زراعتک جاری اولدینی مملکتلرده طوبراقلرک قوتلری آزالماز و منبت بر تارلا بولا بیلیمک ایچون اورمانلری و جالیقلری آچایه لزوم قالماز . بالنسبه محدود بر یردن ، چوق وایی حاصلات آلمق ممکن اولور . مصرفک وایشک آزالماسنه مقابل طوبراغک وارداتی ده آرتار .

بزم ا کدی کمز او تارک طوبراقلردن ، آزوت ، فوسفور ، پوتاس و کیرج کبی عناصری مختلف مقدارلرده آلدینی سویله مشدک . بوندن ده طوبراقلدن باشقا باشقا ماده لر آرایان و بونلردن برینی دیگرندن داها زیاده ایسته یین او تارک ، بر برینی متعاقب ا کیلمه سی سایه سنده طوبراقلرده کی عناصر غدائی و انباتیه نک برنسبتده آزالمایاجنی دوشونولدی ، که چفتجیلکده (تنويع زراعت) دینیلن اصول بودر . بونک فائده لری بک چوقدر : مثلاً ، بر طوبراغه آزوتدن چوق خوشلاندان برشی ا کیلیدی زمان ، طوبراغک فوسفور ، پوتاس و کیرج کبی عناصر غدائی سی آزالماز ، دیگر طرفدن ده آزوتک مقداری او طوبراقلده کافی درجه ده بولونمادینی حالده ، یالکیز بوماده یی داها قولای و داها آز مصرفله تماملامق ممکن اولور . بوندن صوکراده دیگر بر عنصردن خوشلاندان محصولی ا کمک لازم کلیر ، که بو طرز طوبراقلرک قوتلری اسراف ایتمه مه یه بر طر طرفندن ده صورت دائمده آبی و چوق حاصلات آلمایه خدمت ایدر . زراعتده طوبراقلدن آلان محصوللری - طوبراغی

کیرله تن - ویا - تمیزلین - تعبیرلریله ایکی قسمه آیرمق اصولی واردر . بواصول ، هر نه قادار اسکی اهمیتنی غائب ایتمش ایسه ده ، بزم مملکتلر هنر کبی ، زراعتک هنوز ابتدائی بر حالده قالمش اولدینی یرلرده ، بواصولدن بحث ایتمکده آز چوق فائده واردر . طوبراغی کیرله تن بوغداي و آردا کبی حبوباتدر . چونکه : بونلر بر طرفدن طوبراغک بویوک بر قوتنی آلیر و کوکلرینک آزلری چاپالانمادینی ایچون ، تارلاده بر چوق یابانی او تارک چیقوب بویومه سنه

سبب اولور . بویابانی او تارک یرلره دوشن تخم لری داها اوسته نک صوگ بهارنده وایلك یاغمور لرله یشروب چیقار . بو او تارک ده طوبراقلری قوتدن دوشوردیکی هر کس بیلیر . ا کین تارلاسنده کورولان آیر یقلردن باشقا بورجا ، ده لیجه ، یابانی خردل ، کلینجک ، پاپاتیه .. کبی او تارلردن تارلارله میل و نلرجه تخم دوکولور و طوبراقلده بوندن طولای کیرلنمش اولور . واقعا تخمی تمیزله مک ، یابانی او تارلری تخم باغلامادن اول قوباروب طوبراقلدی کبی فائده لی اصوللر وارسه ده تارلارلی آیریق وقاینش کبی مضر او تارلردن قورتارمق قولای برایش دکلدیر . بوندن طولای ، چاپالانمه یه مساعد اولمایان حبوباته زراعتده «طوبراغی کیرله تن» صفقی ویرلمشدر . دیگر طرفدن ا کثرتله یازلق اکیلن وسنه ده بر قاق دفعه چاپالاناز پانجار ، پانبوق ، کتن ، مصر و امثالی شیلرک ا کیلیدی یرلرده چیقان یابانی او تار چاپالره کسلیلر و تارلاده تمیز قالیر . بونک ایچون بونلرده «طوبراغی تمیزلین» تعبیر ایدیلیر . بو طرز تقسیمک بو صوگ زمانلرده بک چوق اهمیتی قالمامشدر : چونکه ، تخم ما کنه لرله و مساوی فاصله لرله اکیلن حبوباتک آزلرینی ، بوما کنه لره کچیریلن بجاقلره چاپالامق ممکندر و بوتامین ایدلر کدن صوکراده محصولاتی «طوبراقلری کیرله تن و تمیزلین او تار» و صفقریله آیرمایه لزوم قالمامشدر . بزم سویله یه جکمز شودر : قاپالی ناداسده هم تارلادن استفاده ایدلمش ، هم ده طوبراقل یابانی و مضر او تارلردن تمیزلنمش اولور . بوده «دیکنلیرمه» کبی فائده سز بر عادتک یرینه داها منفعتلی بر طرزی اقامه ایتک دیمکدر . کیرجک طوبراقلده کی فائده لری سیویله یه بیلیمک ایچون ، بوکا تعلقی اولان مسئله لره انتقاله و بحثی اوزاتمایه مجبور اولدق . بوندن صوکرکی محاضره مزده ینه بویحه عودت ایده جکز .

مسیب مظم

مطبعه لر و مطبوعات حقنده [*]

عسکرلک طالعده طوبخیلق نه ایسه فکر و تفکر
[*] مطبعه جیلر طرفندن نشری تعیم ایدیلش و قومه قالمش اولان بر مجموعه ایچون یازیلشدی .

آل دقلری تعلیمات موجبجه ممکن اولدینی قادار احماضره
 مأمورایدی. بز بو حالدده حمایه یی و مدافعه نفسی، ایشلر منک
 تمیزلکندن، وعد ایتدیکنز زمانده سپارشی تسلیم ایدمه
 بیلیمکدن و یرلی مطبعه لرندن یوزده اون و حتی یکریمی
 نسبتبندده اوجوز یایماقدن بکله یه بیلیردک. بویله یایدی
 و بو سایه ده یوزلرجه یرلی مطبعه آره سنده یاشادق .
 (آداب و اصول معاشرت) آدلی برکتابه یازدیغم اوزون
 بر مقدمه ده سویله دیکم وجهله اینک یکاه و حقیق رقیبی
 داهای ایدیر . اوجوزکده یکانه و حقیق رقیبی داهای
 اوجوزدر . بناء علیه یکی طوفان جمعیت داهای ، داهای
 اوجوز، داهای منتظم اولماقدن غیر برحمایه یه کوفه مه لرینی
 توصیه ایدرم. اقتصاد عالمنده حمایه ، حمایه اولونان طرفی
 حقیق و دواملی بر فیضه اصلا نائل ایدمه من. کوصروکارده
 بیله سربست مبادله نك حمایه اصولنه تفوقی ادا ایدن
 و بو ادالارنده مظفر اولان عالما و متفکرین چوقدر .
 دولت حمایه سی ، حمایه اولونانك استاد کاهنی ، حریم
 روحندن آلوب خارجه چیقاریر و بوضورتله حمایه اولونانه
 عظیم بر ضعف کتیریر . آلمانیا دولتی پروتستاندر ،
 اوراده پروتستانلر حمایه اولونور ، پروتستانلر رسمی
 موقع اقتداره قولای قولای کله بیلیرلر . قاتولیکلر بو
 حمایه و تسهیلدن محرومدرلر . داهای دوغروسو بو حمایه
 و تسهیلک مضر تندن محفوظدرلر . بوسبیله آلمانیا ایمپرا-
 طورافنده صنایع، مالی، اقتصادی تفوق قاتولیکلرده در .
 (فرانسه) دولتک رسمی دینی قاتولیکلکدر . بوراده
 پروتستانلر دولت دن حمایه و تسهیلات کورمزلر . (فرانسه) ده
 بوسبیله پروتستانلر متفوقدرلر . واقعا اولردن مأموریتلرده
 بولونانلر آذرده فقط آهریتده بولونانلر نسبة چوقدر .
 معظم تشبثات صنایع و مالیه اک زیاده پروتستانلرک
 النده در . محترم دوقتور حکمت بک و محترم رأفت پاشا
 بو حکمت بالقه یه بیکانه اولما لیدرلر ، که مسلمان مطبعه جیلرینک
 مراجعت واقعه لرینی اهل ایتیشلر و بوضورتله عرقداش لرینی
 یقظه و ملاحظه امور وادیسه سوق ایدمه جک مصیب بر
 وضع حکمایه آلمشلردر .
 (تورک مطبعه جیلر جمعیتی) نك دها ککیش نظرله

عالمنده مطبعه اودر . فرانسز متفکرلرندن بر ذات
 بوفکری شوکله لرله نه کوزل افاده ایتشدیر :

L'imprimerie est l'artillerie de la pensée

که حرفی حرفه : « مطبعه مفکره نك طوبخیلغیدر . »
 دیمکدر . بناء علیه « تورک مطبعه جیلر جمعیتی » نك تشکلی،
 تورک هیئت اجتماعیه نك حیات حقیقی به دوغرو آلدینی
 آدیملردن بری عد اولنه بیلیر .

(مطبعه عثمانیه) مدیری صائم بک (استانبول تورک
 مطبعه جیلر جمعیتی نظامنامه سی) ایله برابر بانا برده بویوک
 بر صحیفه مطبوعه ویرمشدی ؛ بونی دقتله او قودم: قونیه
 شمشند و فرلری مطبعه سنه مأمور لطفی افندی نك اون بر بیک
 لبرالق بر ایشی مسلمان مطبعه لرندن برینه ویرمه یوب
 غلطه ده (زلیج) مطبعه سنه ویردیکندن و بونک اوکنه
 کچمک ایچون دوقتور حکمت بک افندی یه و بالواسطه
 رأفت پاشا حضر تلرینه مراجعت ایدلدیکندن و بر نتیجه
 حقیقه ماد یغندن اوزون اوزادی یه، یانه یاقیله بحث اولونیور .
 اون دوقوز سنه دن بری مطبعه صاحبی اولدیغمدن، حیاتی
 تماماً مطبعه جیلغه حصر ایتمه مش اولقله برابر، بو خصوصده
 خیلی تجربه و مشاهده لرم واردر .

بو بویوک صحیفه مطبوعه بزم اساسلی بر قصور منک
 و اساسلی بر درد منک بلیغ بر اعترافنامه سیدر : بونی
 دینداشم و عرقداشم اولان مطبعه جیلره ایضاح ایتمه لی یم :
 صنایع و صناعت نفیسه (art) ایچون خارجی حمایه
 قادار مشثوم و مضر برشی یوقدر . صنایعک و صناعتک
 حمایه سی کنندی کندیسندن نبعان ایتمه دجه ، حکومتدن
 و یادیگر بر منبع نفوذدن امداد او مدقجه حقیق و مستمر
 بر صورتده انکشافی ممکن دکلدیر .

بن (اجتهاد) مطبعه سنی اسویچره نك (جنوره)
 شهرنده (Rue Roseaie No 2) ده تأسیس ایتدم .
 یالکز اجتهاد مجموعه سنی و اجتهاد کتبخانه سی کتابلرینی
 طبع ایتمه کله قوجه بر مطبعه مشغول و معمر اولمازادی ؛
 خارجدن شهر ایشلری ، تجارت اوراق مطبوعه سی ده
 یایماق لازم ایدی . بزم اوراده حکومتیز یوقدی .
 حکومتیزک اوراده کی مئالری ده ، حکومت متبوعه لرندن

جهانی کورمه سنی و نظر تدقیق و تحقیق دها درینلره
 افذا ایتمه سنی بکله یه جکزه. مطبعه لر ی یا شانان Travaux
 de ville دینیلن اوراق تجاربه نك طبی دکلدر. بونلر
 مطبعه ایشلرینك آنجاق یوزده اوتوزینی تشکیل ایدر.
 مطبعه لر ی، مرتب لری و مطبعه نك دیگر ایشلرینی،
 ما کینیت؛ مجلد الخ کبی مطبعه ایله علاقه دار بتون عمله
 و مستخدم لری یا شانان غزته لر، مجموعه لر، کتابلر، الخ. در.
 بوقسمك ایسه رواج بولماسی از حله، لوازم طبیعه نك ممکن مرتبه
 اوجوز اولماسنه موقوف در. کچن کون کاغد تاجر لرلندن
 بروطنداش موسوی ایله کورو شیوردم. شیمدی یه قادر
 برواغون کاغده سکسان لیرا کمرک ویریور دق شیمدی
 دورتیوز لیرا ویریوروز. شو حالده بن ناصل برآی اولسکی
 فیثاته سزه کاغد ویره ییلیم؟ دیدی فی الحقیقه ۸۰ لیرا
 ایله ۴۰۰ لیرا آراسنده کی فرقی، مجموعه، کتاب، و غزته
 نشر ایده جک کیمسه لر ویره جک؛ بو صورتله بهالی کاغد
 آلان طابع طبع ایتدیکی کتابه مصارفیله متناسب یوکسک
 بر فینات قویا جاق؛ بهالی کتابی قارئلر آلا مایا جاق؛ کتاب
 آغیر صاتیلا جاق، طابع، سرمایه سنی الده ایده میه جک،
 باشقه کتابلر باصدیره مایا جاق. مطبعه لر ایشلر قالا جاق،
 مطبعه لرده ایش اولما نجه مطبعه مدیر لری مرتب لری نه و دیگر
 ایشلر یلرینه، بالضروره، اذن ویره جک، ایشلر و عالیه لری
 سفائته محکوم اولاجاق کوریور سکزه، که مطبعه جیلرک
 داها مهم دردی باشقه طرفده در. و بو درد لطیفی
 افتدینک بر ایشی مسلمان مطبعه سته ویره یوب « داها
 موافق شرائطه دیگر بر مطبعه یه » ویره مسندن داها
 اهمیتلی در.

شو فکر کرده ایم، که « مطبعه و مطبوعات ایله علاقه دار
 اولان بزر بوباده بر لایحه ایله بیوک ملت مجلسنه مراجعت
 ایدوب لوازم طبیعه نك بویله آغیر کمرک یوکی آلتنه
 آلتنا سنده کی محذور عمومی واجتماعی ایضاح ایتمه لی یز
 و تور کیده بر قاچ کاغد فابریقه سی، بر مطبعه مرکبی
 فابریقه سی، مطبعه سیلیندر باقی فابریقه سی الخ یا پیلانجه یه
 قادر اولسون، لوازم طبیعه نك تور کیه دخوانی سر یست
 بر اقامه سنی طلب ایتمه لی یز. بیوک ملت مجلسی حکومتی

معارفک و مطبوعاتک اهمیتنی تقدیر و نور صرفانک انشاری
 جدا آرزو ایدن حر و حراندیش بر حکومت اولاجا قدر.
 ایسته یه جکمز ی ویره جک و حقمز ی تسلیم ایده جکدر.
 صوکره مطبوعه لرک پوسته اجرتی مسئله سی واره؛ کچنده
 (جهان اسلامه دائر بر نظر تاریخی و فلسفی) اسمیله ایکی
 فورمه لقی بر تبعنامه نشر ایتدم. نسخه سی تقریباً ایکی
 غروشه مال اولدی. اوزر لرینه ۲۰ شر پاره لقی پول الصاق
 وار سال ایدیوردم. پوسته خانه دن بر تذکره آلام (جهان
 اسلامه دائر) رساله سنه نقصان پول الصاق و کیشه مزه
 تودیع ایدیلشدر. اکمال ایچون بر آدم کونده ریکزه
 دینیلوردی. بالذات کیتدم. هر نسخه یه ایکی غرو شلق پول
 الصاق ایده جکسکزه دیندی. بعضی یرلره مجاناً کونده ره.
 جکدم. کوندر مکدن فراغت ایتدم. کتابلر بولانمش
 اولاراق دسته سیله طور ییور. بو کو چوک بر حادثه در که
 ایشلر قالان مرتب لری آج قالان چو جوقلرینك معده لرینه
 قادر طایانیر. حکومت ملیه مزه بونقطه لر ایضاح و تنویر
 اولونمالی. تورک مطبعه جیلر جمعیتی ایچون ایشته تورلو
 برایش. بوندن یکر می ایکی سنه اول (لوندره) ده ایدم
 اوراده پوسته ایشلرینك کثرت و انتظامی و پوسته
 اجرتلرینك لاشی دینه جک قادر اهونلکی نظر دقتی
 جلب ایتدی؛ کورو شدیکم بر انکلیز بانا دیدی که بوندن
 بر قاچ سنه اول انکلیزه دولتک پوسته لر ی وارداتی
 مصارفته تقابل ایتیه یور و دائماً آجینی اولیور دی. یکی
 بر ناظر بونا، عقله کلز، بر تدبیر ایله، چاره ساز اولدی.
 بن صبر سز لقله صوردم؛ بو تدبیر نه ایدی؟ دیدم. غایت
 بسیط دیدی. آمان سویله یک نه در بو تدبیر دیه تکرار
 ایتدم جواب ویردی: « پوسته اجرتلرینی یاری یاری یه
 تنزیل ایتک! » دیدی. فی الحقیقه بو تدبیرک موقع تطبیقه
 قونماسنی تعقیب ایدن ایلیک اوچ آیدن صوکره واردات
 مصارفی قاپانده دن باشقا یوزده آلتش نسبتنه یاقین بر
 درجه ده ده فضله واردات کلشدر. اکر بنم رساله م
 یکر می پاره لقی بوللرله کونده ریه ییلسمه دیدی، شیمدی یه
 قادر بیک دانه پوسته یه ویریلش و پوسته خانه بشیوز
 غروش آلتش اولوردی. شیمدی ایسه ایکیشر غروشدن

شعر ستونی :

مارش

کاظم قره بکر باشانک یتیم لری اچون
 بز لر شهدا یاوروسی بز کرچه یتیمز ،
 ائکن نه غریبز ، نه ده حرمانه ندیمز ،
 بز مظهر ومستغرق انواع لعیمز
 زیرای اولادلغه آلمش پاشامز وار
 کاظم پاشا اسمنده بیوک بر بابامز وار .

فانی هاک

غزل

خیلی دمندرکه براسرار شاندر بوکوکل
 کشور عشقه خاقان زماندر بوکوکل .
 کلکلرله ، چپچکلرله معانی ، محزون
 بیك بهار ایچمیش ایکن مست خزاندر بوکوکل .
 طاشیر آلامی محنتیلرله ، غمیلرله
 صانیلیر والده آدمیاندر بوکوکل
 برکوزلک کوئشی بکلیرک بیهوده
 برقرنیل کی ساقنده صولاندر بوکوکل .
 لغمه سوری بیلیر ، ماتم وحرانی بیلیر
 معکس آتش ونور اوزکه جهاندر بوکوکل .

صاوی قامیش نظیف آب

آلتون صاحلی کوزه له

آلتون صاج لوله لوله
 طاراعش بوله بوله
 کل چامقده کزه لم
 قول قوله کوله کوله .
 آلتون صاج تل تل اولسون
 آی یوزیکه تول اورسون
 بن غنجه کی اوپرکن
 وارسون قومشو کل کورسون .
 آلتون صاج بوکوم بوکوم
 باغلاندى اونا کوکل
 قیز سانا سنبل دیدم
 نه دن دیورسین کلم .
 «آلتون صاج، آلتون طاراق
 طاره کردانه براق
 کوکل دلی قانلیدر
 صاجلرم اولسه ده آق»

ازمیت قلیچ زاده هقی

سکسان دانه کوندردم که جمعا یکنون ۱۶۰ غروش ایدر .
 طبع ، نشر ، ارسال قولایلا شنبه باصیلمایه آماده
 وسنه لردن بری ای کونلر ، ارجوز کونلر ، قارئلری چوق ،
 وقارئلرینسک راحت بالی چوق کونلر بکلین مترجم ،
 مؤلف کتسابلریمى طبع ایدردم بو صورتله مطبعه لره
 صرتبلره ایشلر چیقاردی . زوالی ارباب صنعت الیری
 بوکرلرنده قهوه کوشه لرنده سورونمز ، اولاد و عیاللرینک
 اکمک پاره لرینی ناصل تدارک ایده جکفی آجی آجی
 دوشونمز لردی . بیوک ملت مجلسی حکومتی استانبول
 معارف ارکانه ویردیکی تعلیماتده معارفک نشرینه اعظمی
 غیرت اولونماسی امرایدیورمش ؛ حسن غیرتنه وحسن
 نیتنه چوق تشکر اولونور ، فقط یکریمی غراملق بر
 کتابه ایکی غروش پوسته اجرتی آتیر وکاغد کمرکنه
 اسکی مقدارینک دورت مثلندن زیاده ضم واقع اولورسه
 بوکوزل ونحیب آرزو ناصل تطمین اولونه بیلیر ؟ بزم
 وظیفه من حکومتی ، ایفاظ وتنویردر . هیچ بر حکومت
 آدمی ، عمرینسک یاریسنی مطبعه ، مطبوعات ، معارف
 ایشلرنده کچیرمش کیمسه لر قادار او ایشلرده تجربه
 ونفوذ نظر صاحبی اولاماز و اولماسی ده بکلنه بمنز .
 معذوردر . لسان حق ،

«ادعوانی استجب لکم» الخ

مینی : ایسته یکنز ، ویریم بیورور ایسته یکن ایسته دیکنی
 الده ایتیه مطلقا مقتدر اولور . فقط ایسته مه یکن بیلیمک
 و محالی ایسته مه مک شرطیله .

ایسته مه یکن بیلیم و آتجاق ممکن اولانی ایسته یکنم .

ایسته دیکمزدن کیمسه نک متضرر اولماسی احتمالی
 شویله دورسون هر کسک وحقی کمرکک و پوسته خانه
 مدیرتک بیله مستفید اولاجاغی شبهه سزدر .

۱۰ کانون ثانی ۱۹۲۳ اجتهاد نهوی

دورقنور عبیرالله هجودت